

ОТЧЕТ

за изпълнението на Програма за дейности на НЧ „Проф. д-р Ас. Златаров 1927“ – с. Смилян за 2021 г.

Цел на дейностите на НЧ „Проф. д-р Ас. Златаров 1927“ – с. Смилян през 2021 г. бе утвърждаването на читалищната институция като общностен център не само в културно-просветно отношение, но и в контекста на съвременните изисквания на общността.

Следва да се отбележат няколко специфични фактора, наложили свиване обема на дейностите и на изявите на самодейните художествено-творчески изяви на съставите при читалището:

- ✓ Работа в условията на продължаваща пандемия от COVID-19 през цялата 2021 г.
- ✓ Специфичните ограничения за културните институции и практикуването на форми на музикалното, танцовото и театралното изкуство, действащи в различни периоди на 2021 г в ситуация на извънредна епидемиологична обстановка
- ✓ В контекста на горните две - силно ограничени възможности за изява на общинско ниво.
- ✓ Необходимост от адаптиране на част от заложените дейности към формати, позволяващи провеждането им при съобразяване с действащите ограничения, наложени от здравните власти.
- ✓ Редуциран брой на събития и прояви и на участия на читалищни състави в конкурси и събития на национално и международно ниво.

Настоящият отчет следва приоритетите, залегнали в програмата за дейности за 2021 г.

Приоритет 1: Оперирание и управление на Посетителски информационен център при читалището.

Създаденият през 2007 г. Посетителски информационен център е важен инструмент за осъществяване на образователни и екологични инициативи на местната общност, както и за осигуряване на адекватна информация за културата, историята, традициите, забележителностите и атракционите в с. Смилян и в района на Горното поречие на р. Арда. Той е единственият целогодишно работещ център за туристическа информация за посетителите в тази туристическа локация, обстоятелство важно поради разположението му на подхода към другите населени места в нейните граници. Предоставянето на информационни услуги е безплатно за туристите и се осъществява от служителите в читалището. Залата за обучения в Посетителски информационен център се превърна в ефективен инструмент за предоставяне на образователни услуги, свързани с екология, биоразнообразие в Родопите и за провеждане на практически образователни ателиета по теми, свързани с българските традиции – направа на мартеници, място за работни срещи и за отбелязване на годишнини свързани със селището и читалището, провеждани при условията, определени от здравните власти.

Центърът запази ролята си на логистичен център за провеждането на трите основни събития в годишния календар на селото – Фестивал на дивите цветя в Родопите и Фолклорен събор „Изворен глас“ – Смилян през м. юни и Празникът на Смилянския фасул през м. октомври.

Приоритет 2: Оперирание и управление на Етнографска сбирка „Смилянски фасул и традиционни родопски терлици“ при читалището.

Разположената на втория етаж в сградата на читалището Етнографска сбирка „Смилянски фасул и традиционни родопски терлици“ се утвърди като един от най-посещаваните туристически обекти в района на Горното поречие на р. Арда наред с пещера „Ухловица“ и НКЦ „Агушеви конаци в с. Могилица“. Тя е и мястото, където гости и посетители на селото получават информация за историята, поминъчните и културните традиции на селището. Ограниченията в условията на пандемия довели до драстичен спад в броя на посетителите - през 2020 г., се запазиха, но организацията адаптира работата на обекта в съответствие с действащите изисквания и посещаемостта се увеличи – общо 2896 посетители през 2021 г. , което е 91 % спрямо посещаемостта през 2019 г. и . е посетена от 1 254, човека, което е спад от 60% в посещаемостта в сравнение с 2019 г (3 165 човека). Обектът стана част от образователните програми на българските училища в Мадрид и Хага, за които проведехме онлайн видео-уроци за представяне на поминъчните и културни практики на Смилян и селищата от Горното поречие на р. Арда. За насърчаване посещаемостта периодично публикувахме видеа от етнографската сбирка, представяйки различни акценти, обявявахме дни с безплатен достъп по време на ученическите ваканции, както и на датите на част от националните празници – 3 март, 6 и 22 септември, и на 27 септември – Световен ден на туризма. Етнографската сбирка бе посетена от Президента на Р България на 28 август и беше единствения обект в населеното място, включен в програмата на посещението му.

Приоритет 3: Библиотечни дейности и инициативи

Читалищната библиотека продължи да предоставя услуги на читателите и в условията на пандемия. Бе създаден механизъм за предварителна заявка на заемни заглавия, даващ възможност за индивидуално посещение за получаване/връщане на заявените/ползваните заглавия. По този начин се гарантира постоянен достъп на читателите до заемна литература.

През годината успяхме да осъществим и не малък брой присъствени библиотечни инициативи, като: Набавените нови заглавия са 95 нови заглавия. Библиотеката продължи активно да реализира инициативи с за популяризиране на български и чужди автори посредством изнесени презентации и уроци на открито в ОУ „Св. св. Кирил и Методий“ Смилян

- ✓ 7.01 - Четения „Български басни“ - 165 години от рождението на Стоян Михайловски;
- ✓ 19.02 - 147 години от обесването на Васил Левски – паметна вечер с ученици и родители от I-ви клас от ОУ в Смилян
- ✓ 3.03 - 27.06. Освобождението в творчеството на Иван Вазов презентации, рецитали, викторини по повод 171 години от рождението на Иван Вазов
- ✓ 9.04 – Четем любими книги с приятели и родители в читалището
- ✓ Юни-юли - Лято в библиотеката - творчески кът на книгата на открито пред читалището, триатлон по четене; рисуване на приказни герои; доброволци четат и разказват приказки на деца.
- ✓ 28.06 представянето първата книга на младият български автор от с. Смилян Валентин Борански
- ✓ Представяне
- ✓ 3.07.- Представяне на авторът на етнографски изследвания д-р Георги Мишев и книгите му „Поливки“ и „Античните следи от магически обреди в българските земи“
- ✓ 23-28.09 135 години от рождението на Ран Босилек – презентации в начален етап и 100 г. от рождението на поета Николай Зидаров – четения на стихове.

Приоритет 4: Дейности за опазване, представяне и популяризиране на наследството на региона – самостоятелно и в сътрудничество с други читалища от района и страната.

НЧ „Проф. Асен Златаров-1927” – с. Смилян
п.к. 4770 с. Смилян, ул. „Бреза” 18; тел.: 08979961519; ел. поща: chitalishte_smilyan@mail.bg

В рамките на този приоритет основните дейности бяха свързани с подготовка и участие на самодейните състави в международни, национални и регионални фолклорни конкурси и събори и организиране на събития, популяризиращи нематериалното наследство на региона:

- Национален конкурс „ Широка лъка Пее, свиря и танцува“ – III място за детска формация при Клуб „Хоро – Смиляна“
- Фестивал на чистите храни в Родопите гр. Ардино
- Международен фолклорен фестивал „Приморска перла“ – гр. Приморско – през м. септември, от който Клуб Хоро – Смиляна“ се завърна с призови грамоти за художествен принос в представянето на български фолклор.
- 10.01 -8.05 2021 Етнографски четения Сурва (януари), Бабинден с клуб „Задявки“ (февруари), Великден (април) и Гергьовден (май), Еньовден (юни) – образователна програма за възпитаници на ОУ „Св. св. Кирил и Методий“ - Смилян
- 22.02. – 28.02 Работилница за ръчно изработване на родопски мартеници от вълна, рисунки и картички заедно с ученици от ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ - Смилян, ДГ „Дъга“ и техните родители
- 1.03. Честване деня на самодееца – Вечер на самодейните таланти с клуб „Хоро „Смиляна“, ГИПФ и клуб „Задявки“
- 1.05. „Да майсторим Великденски вкусотийки“ – ателие за направа на великденски сладки и шарене на яйца
- Гергьовден в Смилян инициатива „Да разкрасим лековитите извори за празника Гергьовден“ – конкурс за най-красиво украсена чешма
- 6.05. Обмен на практики „Читалищата като съвременни общностни центрове – солидарност, социална отговорност, учене през целия живот културно предприемачество“ в рамките на Регионални дни „Да се хванем за зелено“, организираниот АЕК „Етъра“ и РЕКИЦ - Габрово
- 21-23.05 За българските азбуки и книжнина - ателие за изработване на фенери за факелно шествие и празничен концерт на самодейци и ученици в навечерието на 24 май)
- Май- октомври - Детски театрални дни в парка – представления на открито („Кокошка с брошка“, „Концертът“, „Здраве за смет“
- 01.06 Благотворителен концерт и базар на рисунки и кулинарни изделия под надслов "Родители и деца в помощ на деца"а
- IX издание на Фестивала на дивите цветя в Родопите:
 - ✓ фототур за разпознаване и заснемане на лечебни растения в Родопите;
 - ✓ организирахме в партньорство с Клуб „Хоро“ при НЧ „Орфеви гори 1870“-Смолян за 8-ми пореден път провеждане на ритуала „Еньовденска магия“,
 - ✓ кулинарно ателие, за представяне на традиционни обредни храни;
 - ✓ онлайн-конкурс за разказвачи на родопски диалект през м. юни, като част от VIII издание на ФС „Изворен глас“ – с. Смилян;
- 29.06 – 4.07 Детска лятна академия за анимация с Пиксел Хънтърс- Дубай
- 12-16.07Семинар за хора 60+ на тема „Как да действваме при кризи и аварии“
- Популяризиране на живите традиции в селата от региона чрез постоянно експониране на фото-изложба „Села: памет и живи традиции във фотообектива“, в Посетителски информационен център при читалището.
- XIX издание на Празника на Смилянския фасул тази година също премина под знака на социалната дистанция. За да не прекъсваме празничната традиция, читалището организира и проведе конкурса „Най-оригинално пано от Смилянски фасул“, в който получихме рекордният брой 97 пана и макети от цялата страна. В деня на самия празник, експонирахме изложба на

открито с участвалите пана, за да осигурим достъп на публиката до тях и организирахме щандове на производители, Гости на празника ни бяха Зам.-министъра на Земеделието и храните Георги събев и Гергана КабаИванова, от Фондаия „Локал фууд“. Обученията, реализирани предходните две години“п за местни производители за отличаване на местни продукти с допълнителен знак за качество „Планински продукт“ материализираха своя резултат чрез щанда на първия ЗП от Община Смолян, вписан в регистъра на БАБХ за този знак - Розин Беевски“ за картофи, ябълки и Смилянски фасул.

- Денят на народните будители отбелязохме на 1 ноември със съвместна инициатива с училището, в рамките на която представихме съвременни личности будители от Смилян

Приоритет 5: Неформално образование и обучение:

1. Учреденият през 2018 г. Клуб „Задявки” към читалището, чиято дейност е насочена към запазване и представяне на автентичния родопски диалект посредством занимания с деца за натрупване на лексикален запас на родопски диалект от участниците, подготовката и представянето на скечове на родопски диалект, продължи да провежда занятия. Яха подготвени представяния на обичаите Бабинден, Сечковден, Димитровден(Касъм) През февруари, май и септември 2021 г. записахме нови видеа, с които да улесним желаещите да изучават диалекта, под формата на видео-уроци, които са достъпни в страницата на читалището в социалната мрежа Facebook

2. И през 2021 продължихме да бъдем доставчик на образователни услуги в извънучилищна среда по договори с ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ –с. Смилян:

- Партньорство по НП „Осигуряване на съвременна образователна среда“, „Библиотеките – съвременна образователна среда“ 2020/2021 с ОУ „Св.Св. Кирил и Методий“-Смилян.Програма „Етнографски четения“

3. Запознаването с българските традиции и живо куртурно наследство продължихме да правим чрез:

- Разучаване на български народни танци и хора в двете възрастови групи при „Клуб „Хоро-Смиляна“
- Развиване на репертоара на Групата за изворен певчески фолклор при читалището

Услугите ни за деца и възрастни продължиха да се надграждат чрез обучения по темите:

- Действия при кризи, аварии и бедствия и реакции на телефонни и дигитални измами“ за хора на възраст 65+;
- Детска лятна академия по анимация с Пиксел Хънтърс ЕООД-Дубай за деца 7-12 год.

Приоритет 6: Социално предприемачество, подкрепа за общностни инициативи и уязвими членове на общността .

И през 2021 г читалището продължи да реализира информационни и обучителни инициативи в партньорство с „Примола ООД“ – Смилян в подкрепа на местни земеделски производители, по теми свързани с регистрация на площи и животни за директни плащания, грижа за овощните насаждения,

НЧ „Проф. Асен Златаров-1927” – с. Смилян
п.к. 4770 с. Смилян, ул. „Бреза” 18; тел.: 08979961519; ел. поща: chitalishte_smilyan@mail.bg

сертификация на био-продукти, Регламент на ЕО за „Планински продукт“. Ново направление в партньорството с бизнеса е:

- свързването на местни производители с бизнес – клиенги- ресторанти и търговски вериги, предлагащи регионални продукти;
- подкрепа за бизнес-развитие и иновации за местни микро-фирми посредством осигуряване на стажове и обучения във водещи компании в съответния сектор: Механада Аида – ресторант Космос.
- Предоставяне на подкрепа за маркетинг на събития

Продължихме партньорството с новоучредения Кооператив на производителите на Смилянски фасул през 2021 г и с подкрепата на Слоу Фууд – България, представихме Смилянския фасул и други местни продукти:

- ✓ на дните „Да се хванем за зелено през м. май в АЕК ЕТЪРА, 29-30.07 Представяне на традиционни земеделски практики чрез използването на продукцията от тях в специфични за общността храни и ястия в партньорство с Механа АИДА;
- ✓ 1-08.Среща с производители за дискутиране на пазари, заявени от конкретни потребители на едро;
- ✓ Септември – срещи с производители на земеделски продукти и храни и бизнес клиенти от София, Пловдив, Варна и Стара Загора
- ✓ 26-27.11 – Кулинарните съкровища на Смилян в партньорство с SlowTours - Пловдив
- ✓ 2-6.12 Представяне на Смилянския фасул като земеделска култура и кулинарна традиция на годишната среща-изложение на “Slow_Beans” – Европа в Капанори, Италия

Подкрепихме и:

- ✓ Дърводобивни и дървопреработващи фирми от района за среща с ТП "ДГС-Смилян" за обсъждане на проблемите, произтичащи от ограниченията върху добив от стари гори чрез работна среща на 7.08.2021 г в читалището;
- ✓ Пречиствателнат - предприемачески проект за пространство за занаяти и изкустваа в Смилян , на млади хора с новаторски предприемачески идеи - занаятчии, доставчици на аудио-визуални изкуства за среща на 15.08, с изпълнителния директор на Фондация Америка за България, резултатът от което е финансова подкрепа за Пречиствателната, осигурена с договор от м. декември 2021 г между предприемачът Раденко Велинов и фондацията.

Световната година на растителното здраве отбелязахме с информационни срещи със земеделски производители, посветени на превенция и борба с болести и вредители по картофите и фасула. Ограниченията в условията на пандемия попречиха да реализираме другата инициатива – образователна кампания с подрастващи, посветена на здравето на гората и опазването на дивите растения, планирана съвместно с ЮЦДГП.

благотворителна кампания „Да помогнем на Радина и Денислав от Смилян“ за набиране на средства за лечението на две деца от Смилян в чужбина, през 2021 се разви и стана постоянна.

- през февруари изработване на мартеници и пролетни картички от деца и родители за благотворителни разпродажби, а през март 2020 г – благотворителен кулинарен конкурс на открито на 7 март под надслов „Празник за всяка жена“;
- Благотворителен концерт на самодейните състави при читалището и базар на рисунки от деца на 1 юни под надслов „Деца помагат на деца“ в подкрепа лечението на малките Радина и Денислав;

Полето на общественото здраве беше ново за читалището през 2021 г. Проведохме кампания „Въздух за децата“ в рамките на местната общност, в която наши партньори посланици на каузата „Въздух за децата“ бяха Кметство – с. Смилян, ОУ „Св. св. Кирил и Методий“ – Смилян ДГ „Дъга“ и филиалите ѝ в Смилян и Моголища, д-р Снежана Бакърва. Кампанията включваше поредица от информационни срещи за жителите на селото за връзката между качеството на въздуха и детското здраве, лектория за родители с д-р Снежана Бакърва, общо практикуващ лекар на жителите в селата от Горното поречие на р. Арда, три образователни куклени спектакъла по темата за приобщаване на най-малките жители на селото към инициативата. Издадохме съвместно с Националната родителска мрежа „Въздух за децата“ (<https://airforthechildren.bg/>) информационна брошура за родители „Въздух за здраве: предписания за по-чист въздух“ и книжка за оцветяване „Чист въздух – добро здраве“, която преподавателите в детските градини и в начален образователен етап в училището в Смилян използваха за да представят на децата темата по интересен и забавен за тях начин. Кампанията включваше и поредица от публикации по темата в социалните медии, които получиха отзвук сред родители и образователни институции от община Смолян и други общини от Област Смолян, свидетелстващи, че темата е актуална и вълнува жителите на региона.

ДРУГИ ДЕЙНОСТИ:

Организационни дейности:

През 2021 г. Читалищното настоятелство проведе 4 заседания и общо отчетно-изборно събрание през м. март 2021 г.

Ремонтни дейности на сградния фонд:

Подмяна на прозорци на библиотека и фондохранилище с енерго-ефективни такива. Демонтирани са стари дървени дограми в двете помещения и са монтирани нови от PVC със двоен стъклопакет, извършено е обръщане на первази и измазване и боядисване;

Закупени са материали за преобоядисване на сцена – стени и тавани в зрителския салон;

Общо средствата инвестирани в поддръжка и подобрения на сградата на читалището, в т.ч. средства за материали за ремонти 2575.51 лв.

Привлечени средства:

НЧ „Проф. Асен Златаров-1927” – с. Смилян
п.к. 4770 с. Смилян, ул. „Бреза” 18; тел.: 08979961519; ел. поща: chitalishte_smilyan@mail.bg

От културно-просветна дейност – 2716, 51 лв.

Проектно финасиране – 2467,20 лв.

Дарения – 890.00 лв.

Дарени книги -634, 00 лв.

2021 г ни изправи пред нови предизвикателства предизвикателства по отношение реализирането на традиционите за читалището дейности и на изпълнението на заложените в Програмата за работа дейности. Същевременно способността да адаптираме дейностите си към условията на пандемия ив дигитална среда ни позволи да ги реализираме на 94 % от първоначално планираното. Продължихме да инвестираме инвестираме средства в ремонтни дейности на сцена и библиотека, но е видно, че и показва, че в следващите години ще е необходима инвестиция в технологични ресурси – компютри, сървър, камери, които да направят възможно изпълнението на дейностите дистанционно и в реално време. Ще продължим да търсим решения на предизвикателствата и през 2022 г., разчитайки на подкрепата на членовете, партньорите и съмишлениците ни.

с. Смилян,

21.02.2022 г.

Изготвил:

Илия Годев, Секретар

